

Aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Mevrouw R.M. Letschert BA MA
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Onze referentie

MvH/RvZ/ATR4525/2026-U068

Uw referentie

Datum

7 mei 2026

Onderwerp

Variawet hoger onderwijs 202#

Geachte mevrouw Letschert,

Op 14 april 2026 ontving het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) de adviesaanvraag voor het wetsvoorstel *Variawet hoger onderwijs 202#*. De adviestermijn eindigt op 20 mei 2026.

Inhoud van het voorstel

Het wetsvoorstel wijzigt en verduidelijkt diverse opleidingsregels uit hoofdstuk 7 van de Wet op het Hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (de WHW). De afstudeerdata bij hoger onderwijsinstellingen worden geharmoniseerd. Besturen van instellingen moeten (beter) onderbouwen waarom bepaalde selectie-instrumenten zijn gekozen en op welke wijze wordt bepaald of aspirant-studenten voldoen aan gestelde criteria. In het selectieproces moet ook uitdrukkelijker rekening worden gehouden met de belangen van aspirant-studenten uit het Caribisch deel van Nederland. De melddatum van een nieuwe numerus fixus-opleiding wordt in lijn gebracht met de praktijk van vaststelling door de instellingsbesturen. Het is straks niet meer verboden om een graad te verlenen na de succesvolle afronding van een buitenlandse opleiding zonder wettelijke regeling, mits die opleiding is geaccrediteerd door een organisatie die is geregistreerd in het Europese register van kwaliteitszorgorganisaties.

Het instemmingsrecht van docenten op het gebruik van eenheden van leeruitkomsten geldt straks alleen nog op bekostigde instellingen. En op de bekostigde instellingen kunnen docenten bij de geschillencommissie terecht als tussen hen en het instellingsbestuur verschil van inzicht bestaat over het gebruik van leeruitkomsten. Het wetsvoorstel biedt de mogelijkheid om de graadtoevoeging bij opleidingen op het snijvlak van verschillende vakgebieden af te laten hangen van het afsluitende examen. Ook regelt het wetsvoorstel een grondslag voor een afdwingbaar gestandaardiseerd proces waarmee onderwijsinstellingen vooropleidingseisen melden bij de minister.

Contact:

Postbus 16228
2500 BE DEN HAAG

Bezoekadres: Rijnstraat 50
2515 XP DEN HAAG

info@atr-regeldruk.nl
www.adviescollegeregeldruk.nl

Tel: 070-310 86 66

Toetsingskader

ATR beoordeelt de regeldrukgevolgen aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

1. Nut en noodzaak

De verschillen in afstudeerdata kunnen leiden tot verschillende behandeling van (afgestudeerde) studenten. Daarbij bestaat nu de mogelijkheid dat een student met terugwerkende kracht wordt uitgeschreven en de student vervolgens studiefinanciering moet terugbetalen. Zelfregulering heeft niet geleid tot harmonisatie van afstudeerdata. Het is voor de rechtszekerheid, duidelijkheid en gelijkheid nodig, aldus de memorie van toelichting, om de afstudeerdata te harmoniseren.

Volgens onderzoek kunnen selectieprocedures leiden tot kansongelijkheid door onnodige of verkeerde selectie-instrumenten. Een (betere) onderbouwing van het gekozen instrument moet voorkomen dat een verkeerd selectie-instrument wordt toegepast of verkeerde kwalitatieve criteria worden toegepast. In het verlengde daarvan leven onderwijsinstellingen niet altijd de wettelijke plicht na om bij de studentselectie rekening te houden met de belangen van studenten uit het Caribische deel van Nederland. De belangenafweging is explicieter in het wetsvoorstel. Toezicht en handhaving is daardoor beter mogelijk.

Het actualiseren van de bijlage bij de Regeling aanmelding en toelating hoger onderwijs is foutgevoelig en leidt daarom regelmatig tot correcties tijdens het studiejaar. Dat leidt tot onzekerheid. Het wetsvoorstel moet die onzekerheid wegnemen door een grondslag te bieden voor een ministeriële regeling met daarin procedurele voorschriften. Dat moet leiden tot een gestandaardiseerd proces. Verder voorziet het wetsvoorstel in een meldplicht voor instellingen die geen nadere vooropleidingseisen stellen waar andere instellingen die wel stellen. Dat moet duidelijker maken dat de instelling (bewust) geen nadere eisen stelt.

Het college heeft geen opmerkingen bij nut en noodzaak van het wetsvoorstel.

2. Minder belastende alternatieven

Het wetsvoorstel beoogt de WHW te verduidelijken en op onderdelen te verbeteren. Het neemt diverse knelpunten weg en verbetert de positie van (aspirant-)studenten. Het college ziet geen minder belastende alternatieven om die doelen te bereiken.

3. Werkbaarheid

Onderwijsinstellingen krijgen voldoende implementatietijd voor het harmoniseren van de afstudeerdata. Verder zijn studentorganisaties en de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) positief over de harmonisatie. Om de selectieprocedures (beter) te onderbouwen, kunnen instellingen gebruik maken van deskundigen en het "handboek selectie hoger onderwijs". De melddatum van de fixus sluit aan bij de huidige realiteit. De werkbaarheid van de verschillende onderdelen van het

wetsvoorstel lijkt daarmee gegeven. Een aantal andere onderdelen van het wetsvoorstel zijn vooral verduidelijkingen en hebben geen (directe) invloed op de werkbaarheid.

De memorie van toelichting beschrijft dat het wetsvoorstel het doenvermogen van studenten positief beïnvloedt. De afstudeer- en uitschrijfdata leiden niet meer tot onnodige complexiteit of onverwachte consequenties. De belangen van aspirant-studenten worden beter gewogen. De kenbaarheid van de vooropleidingseisen verbetert.

Het college heeft geen opmerkingen bij de werkbaarheid.

4. Gevolgen regeldruk

De memorie van toelichting bevat een regeldrukparagraaf met regeldrukberekening. De totale regeldruk voor hoger onderwijsinstellingen bedraagt € 583.297,50 eenmalig en € 112.870,- structureel. De eenmalige kosten bestaan voornamelijk uit systeemaanpassingen door de harmonisatie van de afstudeerdatum en uit een betere onderbouwing van de selectieprocedures. De structurele kosten bestaan uit meer bijeenkomsten voor de examencommissies en het periodiek bezien van de onderbouwing van de selectieprocedures. De gevolgen voor de regeldruk zijn op die onderdelen voldoende in kaart gebracht.

Op enkele onderdelen ontbreekt een regeldrukinschatting. De meer expliciete belangenafweging voor studenten uit Caribisch Nederland leidt volgens de memorie van toelichting tot meer regeldruk. De maatregel leidt echter niet alleen tot extra regeldruk voor onderwijsinstellingen, maar tegelijkertijd mogelijk ook tot minder regeldruk voor aspirant-studenten (bijvoorbeeld omdat zij niet meer naar Europees Nederland hoeven voor de selectie). De inschatting van de kostenbesparing ontbreekt. Het vervallen van het instemmingsrecht op het gebruik van eenheden van leeruitkomsten voor docenten op niet bekostigde instellingen en de geschillen over leeruitkomsten bespaart regeldruk. De regeldrukparagraaf moet hier nog op ingaan.

4.1 Het college adviseert om de regeldrukberekening, overeenkomstig de gebruikelijke Rijksbrede methodiek, in kaart te brengen.

Dictum

Gelet op bovengenoemde bevindingen is het eindoordeel ten aanzien van dit voorstel:

Indienen, nadat met het adviespunt rekening is gehouden.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Hoogachtend,

w.g.

M.A. van Hees
Voorzitter

R.W. van Zijp
Secretaris